

**SEYRANTEPE ORTAOKULU AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ**  
**FİNLANDİYA EĞİTİM SİSTEMİNİ TANIMA KONULU ÇALIŞMA ZİYARETİ**  
**SONUÇ RAPORU**

“Bu proje Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.”

**Proje İsmi:** Ben de Varım! Teoriden Uygulamaya Kaynaştırma Eğitimi

**Proje Tarihleri:** 04-09 Ekim 2015

**Proje Okulu:** Seyrantepe Ortaokulu (İstanbul-Kağıthane)

**Proje Katılımcısı Öğretmenler:** Duygu OLGAÇ – Rehberlik Öğretmeni

Gülfem ÖCAL COŞKUN – Görsel Sanatlar Öğretmeni

Mürşide AYBAR – İngilizce Öğretmeni

Safiye MUTLU – Türkçe Öğretmeni

Tuğba SARI – Fen Bilimleri Öğretmeni

## İÇİNDEKİLER

1. BEN DE VARIM! TEORİDEN UYGULAMAYA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ
2. PROJENİN AMACI
3. PROJE FAALİYETLERİ
4. FİNLANDİYA'DA EĞİTİM
  - a. Finlandiya'da Hayat Boyu Öğrenme
  - b. Finlandiya'da Öğretmenlik
  - c. Eğitimin İşleyişi
5. FİNLANDİYA'DA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ
  - a. Genel Destek
  - b. Yoğunlaştırılmış Destek
  - c. Özel Destek
6. TÜRKİYE – FİNLANDİYA KAYNAŞTIRMA EĞİTİM SİSTEMLERİ KARŞILAŞTIRMASI
7. PROJE ÇIKTILARI
8. PROJE SONRASI ÖNERİLER
9. SONUÇ

## 1. BEN DE VARIM! TEORİDEN UYGULAMAYA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Bu proje; T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından, “Erasmus + KA1” kapsamında finanse edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının desteğiyle, Seyrantepe Ortaokulu öğretmenleri tarafından yürütülmektedir.

Proje kapsamında 6 farklı ülkeden (Türkiye, Belçika, İspanya, İngiltere, Çek Cumhuriyeti ve Portekiz) katılımcılarla birlikte 4 - 9 Ekim 2015 tarihleri arasında Finlandiya’da çeşitli okullarda iş başı gözlem yapılmıştır. Projenin diğer bir ayağı olan teorik bilgi ve uygulama yöntemleri kursunun ise Şubat 2016’da İtalya’da yürütülmesi planlanmaktadır.

## 2. PROJENİN AMACI

“Ben de Varım” Projesi, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere, farklı eğitim ortamı yaratma ve kaynaştırma eğitimi konusunda etkileyici bir bakış açısı kazandırıp, yol gösterici olmayı hedeflemektedir.

## 3. PROJE FAALİYETLERİ

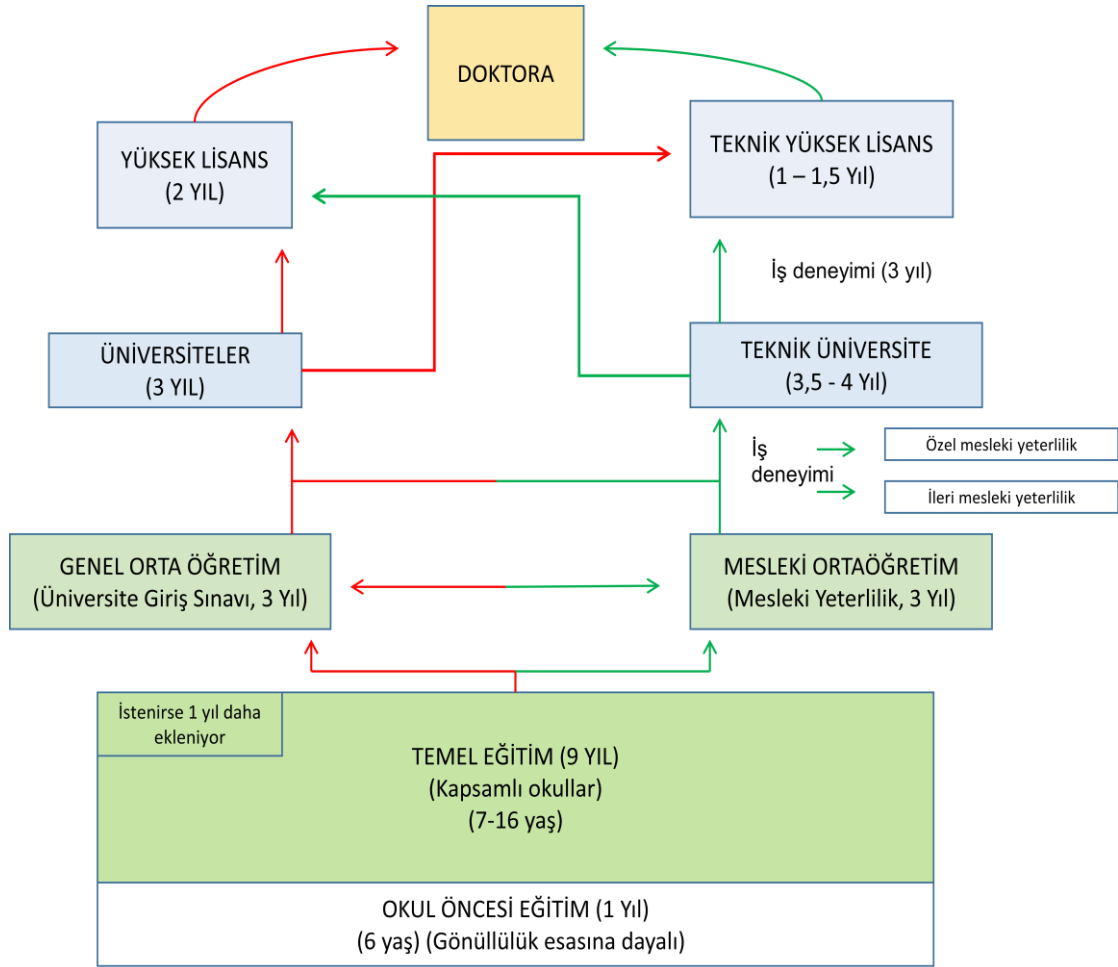
Finlandiya’daki bu 6 günlük iş başı gözlem ayağının ilk gününde tanışma toplantısı yapılmış; ikinci gün Oulu Eğitim ve Kültür Hizmetleri biriminde Finlandiya eğitim sistemi hakkında bilgilendirme toplantısı ve grup çalışmaları yapılmıştır. Diğer günlerde de günde iki okul olmak üzere toplam 6 okulda gezi gözlem ve değerlendirme toplantıları yapılmıştır. Bu okullar; **Metsokangas Kapsamlı Okul, Tervaväylä Özel Eğitim Okulu, Laanila Kapsamlı Okul, Myllytulli Kapsamlı Okul, Kastelli Kapsamlı Okul, Oulu Meslek Lisesi ve Oulu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi’dir.**

## 4. FİNLANDİYA’DA EĞİTİM

5 Milyon nüfusa sahip gelişmiş bir ülke olan ve kişi başı yıllık gelir sıralamasında dünyada ilk sıralarda yer alan Finlandiya, bireysel eğitim konusunda da dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır. Ülkenin genel politikası, "insanlar arası güven" temeline dayanmaktadır. “Öğretmen-okul idaresi-öğrenci-veli-toplum” birimlerinin aralarındaki ilişkilerine sonsuz güven duygusu hâkimdir.

Finlandiya’da 7-17 yaş arası eğitim zorunlu ve ücretsizdir. Zorunlu eğitim 7 yaş itibariyle 1. sınıftan başlayıp liseye kadar devam etmektedir. 7-12 yaş arası ilkokul, 13-16 yaş arası ortaokul ve 16-19 yaş arası ise lise yıllarını kapsamaktadır. 7 yaş altı dönemde çocuklar için okul öncesi eğitimi, ebeveynin gönüllülüğüne dayalı ve ücretsizdir. Aynı zamanda tüm okullarda öğrencilere sağlıklı ve ücretsiz öğle yemeği hizmeti de sunulmaktadır.

Okullar ilkokul, ortaokul ve lise olarak farklı binalarda eğitim vermekteyken son zamanlarda okulları birleştirerek tek çatı altında birden fazla kademeyi toplama yoluna gitmektedirler. Yani birçok okulu ilkokul ve ortaokul olarak birleştirirken; bir kısım okulu ise ilkokul, ortaokul ve lise olarak birleştirmektedirler. Ayrıca son zamanlarda okulları, hafta sonu ve akşamları açık tutmaktadırlar. Buradaki amaç, çocukların okul dışında boş vakit geçirmeleri yerine okullarda verimli vakit geçirmelerini sağlamaktır.



Finlandiya Eğitim Sistemi

#### 4. a. Finlandiya’da Hayat Boyu Öğrenme

“Hayat boyu öğrenme” kavramı ülke için vizyon olarak kabul edilir, bu yüzden yetişkin eğitime ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine çok önem verilmektedir. Ülkede eğitimsiz birey sayısının yok denecek kadar az olmasının sebebinin; zorunlu eğitimin toplumun her kesimine aynı kalitede ücretsiz olarak verilmesi ve yetişkin eğitiminin gerekliliğine olan inancın çok güçlü olması olduğu düşünülmektedir.

#### 4. b. Finlandiya’da Öğretmenlik

Finlandiya’da öğretmenlik mesleğinin statüsü yüksektir ve bu mesleği yapabilmek için yüksek yeterlilik gerekmektedir. Öğretmenler devlet tarafından atanmak yerine, okulun yaptığı mülakat yoluyla alınmakta ve sözleşme usulü çalışmaktadır. Lisede not ortalaması en yüksek olan öğrenciler öğretmenlik eğitime uygun görülmekte ve öğretmenlik eğitimi için başvuran öğrencilerden sadece %10’u öğretmen eğitime kabul edilmektedir. Bütün öğretmenler yüksek lisans derecesine sahip olmak zorundadır. Tüm eğitim seviyelerindeki öğretmenler her yıl en az üç gün hizmet içi eğitime katılmak zorundadır. Hizmet içi eğitime çok önem verilmekte ve desteklenmektedir. En popüler hizmet içi eğitim konuları “okullarda kriz yönetimi, program geliştirme temelleri, okulda saldırgan çocuk, okullarda kaliteli iş temelleri, sınıfta iyi bir ortam oluşturma, öğretimde sosyal medyanın kullanımı”dır. Öğretmenler gönüllü olarak çeşitli kurslara katılabilmekte, her kademe öğretmeni için kurslar birebir ve uzaktan eğitim olarak planlanabilmektedir. Hizmet içi eğitimlerin en önemli sağlayıcısı üniversitelerdir. Finli öğretmenler hizmet içi eğitimi bir ayrıcalık olarak düşünmekte ve bu yüzden kurslara aktif olarak katılmaktadırlar.

Öğretmenlerin araştırma tabanlı bir alt yapılarının olması beklenmektedir. Yüksek lisans tezlerinin eğitim ve insan gelişimi üzerine olması bir gerekliliktir. Öğretmenler tek alanda branşlaşmanın yanında çok yönlü bir eğitim alarak birden fazla alanda yeterlilik sahibi olmaktadır ve bu yeterliliklerini gerek öğrenci takviyesinde gerek okul sonrası yapılan telafilerde aktif olarak kullanmaktadırlar.

Finlandiya öğretmen eğitiminde, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili derslere özel bir önem verilmektedir. Böylece öğretmenler kaynaştırma eğitime tabi tutulacak öğrencilerin eğitimi hakkında yetkin bir şekilde üniversiteden mezun olmaktadır.

Finli öğretmenlerin öğrenme problemleri yaşayan öğrencileri teşhis etme ve bu öğrencilerin değişen öğrenme ihtiyaçlarına göre öğretim yöntem ve tekniklerini adapte etme konularında çok iyi bir eğitim almış oldukları görülmektedir.

#### **4. c. Eğitimin İşleyişi**

Finlandiya’da müfredat sistemi üç bölümden oluşur. En başta ulusal bir çerçeve, ardından il çerçevesi ve son olarak okul müfredatı vardır. Okullar çekirdek (ulusal) müfredat çerçevesinde kendi hazırladıkları müfredatı uygularlar. Her yıl ağustos ayında eğitim öğretim başlar ve haziran ayının başında eğitim öğretim biter. Yıllık çalışma günü toplam 190 gündür. Okulların bütçelerinden ve okula sağlanacak olan sağlık hizmetlerinden belediyeler sorumludur.

Okullarda müfettiş denetimi yoktur. Öğretmenlerin ve idarenin yeterliliklerine güven duyarak eğitimin kalitesini artırabileceklerine inanırlar. Bütün işleştten okul müdürü sorumludur. Öğretmenleri ve okulu yönlendirmek için denetlemek yerine öğretmenlere bilgi, destek ve finansman sağlamak gerekliliği sistemin önceliklerindedir.

Bütün okullarda eğitim için gerekli olan tüm araç ve gereçler okul tarafından karşılanır ve öğrencilerin dışarıdan herhangi bir materyal getirmesine gerek kalmaz. Aynı zamanda ülkenin her kesiminde okulların şartları eşittir.

Eğitim sadece akademik faaliyetleri değil sosyal ve sportif faaliyetleri de kapsar. Örneğin okullarda öğrencilerin yüzme kursuna gitmeleri zorunlu ve ücretsizdir.

## 5. FİNLANDİYA'DA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Finlandiya'da çocukların % 8'inin özel eğitim ihtiyacı olduğu kabul edilirken, bunlardan sadece yarısı özel okullara yerleştirilip diğer yarısı kaynaştırma eğitimine dahil edilerek akranlarıyla birlikte normal eğitime devam etmektedir. Finli eğitimciler, okulların özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere erken tanı koymaya ve müdahale etmeye odaklanması durumunda, çoğu öğrencinin normal sınıflarda başarıya ulaşabileceğine inanmaktadır.

Öğrencinin kaynaştırma eğitimine tabii tutulması için gereken herhangi bir doktor raporu bulunmamaktadır. Eğer öğretmen, öğrencinin ders içerisinde problem yaşadığını düşünüyorsa, veli ve okul idaresi (müdür yardımcısı, özel eğitim öğretmeni, okul hemşiresi, okul psikoloğu) ile işbirliği içinde öğrenci kaynaştırma eğitimine dahil edilebilmektedir. Kaynaştırma eğitimine dahil edilen öğrenciler öğrenme problemi ya da davranış problemi sergileyen öğrenciler olarak tanımlanmaktadır.

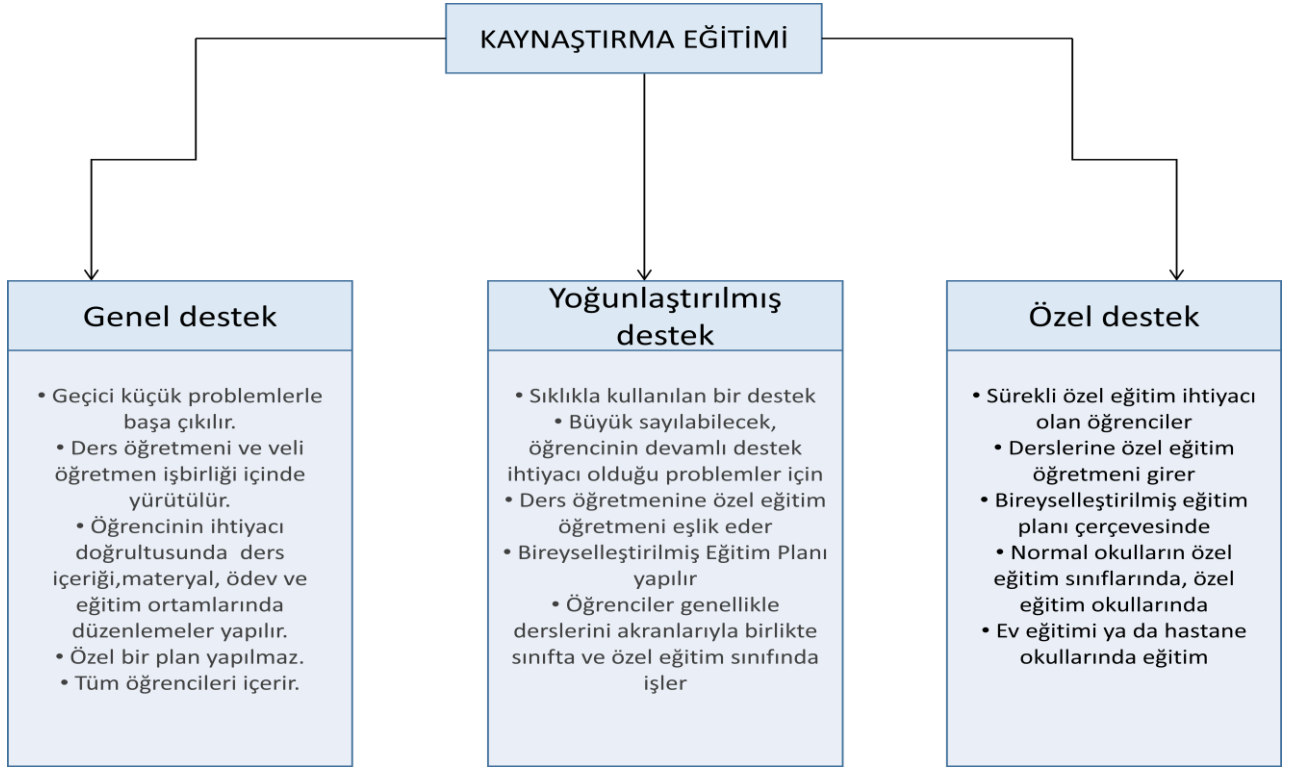
Kaynaştırma eğitimi üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla “Genel Destek, Yoğunlaştırılmış Destek ve Özel Destek” olarak isimlendirilmektedir.

**5. a. Genel destekte;** geçici kabul edilen küçük problemlerle başa çıkılmaktadır. Sınıfta devamlı bir asistana ihtiyaç duyulmadan çözülebilen, sadece ders öğretmenini içeren ve veli-öğretmen iş birliği temeline oturtulan bir destek sürecidir. Çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda ders içeriği, materyaller, sınavlar, ödevler ve eğitim ortamlarında düzenlemeler yapılır. Akran desteği ve okul sonrası ödev grupları çokça kullanılan yöntemler arasındadır. Genel destek sisteminde öğrenciye ait özel bir program hazırlanmaksızın anlık ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılır. Bu noktada Türkiye'deki kaynaştırma eğitiminden en önemli fark ise bu düzenlemelerin gerçek anlamda uygulanıyor ve okul yönetimi tarafından desteklenip denetleniyor olmasıdır.

**5. b. Yoğunlaştırılmış destek;** sıklıkla kullanılan bir destek biçimidir. Öğrencinin devamlı desteğe ihtiyaç duyduğu, büyük sayılabilecek problemlerde yoğunlaştırılmış destek söz konusu olmaktadır. Bu sistemde sınıfta ders öğretmenine özel eğitim öğretmeni eşlik eder. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı bu destek türünde kullanılır. Bu destek grubundaki öğrenciler genellikle derslerini akranlarıyla aynı sınıfta işleyip ihtiyaç halinde “küçük grup” adı verilen özel eğitim sınıflarında da ders görmektedirler. Bazı okullarda yoğunlaştırılmış desteğe tabii öğrenciler için sınıf tekrarı söz konusu olabilmektedir.

**5. c. Özel destek;** sürekli özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri kapsamaktadır. Bu öğrencilerin derslerine özel eğitim öğretmeni girmektedir ve bu özel destek öğrencileri bireyselleştirilmiş eğitim planı çerçevesinde eğitim görmektedirler. Bu destek çeşidi normal okulların özel eğitim sınıflarında ve özel eğitim okullarında uygulanmaktadır. Ayrıca çocuğun okula gelmesine mani olacak bir engel durumu söz konusu olduğunda ev eğitimi ya da hastane okullarında eğitim verilmektedir.

Ülkede özel eğitim merkezlerine, engel durumu çok ciddi olan öğrenciler gitmektedir. Bunun dışında kaynaştırma öğrencileri için okul dışında bir destek eğitim merkezi yoktur. Eğer öğrencinin problemi çok ciddi bir seviyede ise, yani çok ciddi bedensel ya da çok ciddi zihinsel engeli varsa, o zaman okulun ihtiyaç belirtmesi durumunda özel eğitim merkezine belli bir süre gidebilir. Böyle bir durumda özel eğitim merkezinden bir danışman, öğrenciyi değerlendirir ve özel eğitim merkezinde ne kadar eğitim alması gerektiğine karar verir. Ayrıca eğer okul öğrenci için öğretmenlerin eğitilmesini isterse yine aynı özel eğitim merkezinden destek personel isteyebilir.



Öğrenci, kaynaştırma eğitim sistemine alındığı takdirde sınıfta kalma durumu olmaksızın dersten kalabilmektedir. Örneğin öğrenci 6. sınıfta İngilizce dersinden başarısız olursa, 7. sınıfa akranlarıyla birlikte geçer ama 6. sınıftan kalan İngilizce dersini 3 yıl içerisinde vermesi gerekir. Eğer 3 yıl içerisinde veremezse o zaman bir yıl daha okur.



## 6. TÜRKİYE – FİNLANDİYA KAYNAŞTIRMA EĞİTİM SİSTEMLERİ KARŞILAŞTIRMASI

TÜRKİYE	FİNLANDİYA
Öğrencinin kaynaştırma eğitimine alınabilmesi için engel durumunu belirten doktor raporuna ihtiyaç duyulmaktadır.	Öğretmenin öğrencinin derslerde zorluk yaşadığını belirtmesi durumunda veli ile işbirliği halinde kaynaştırma eğitimine dâhil edilebilmektedir.
Kaynaştırma eğitiminin uygulanış kısmında, öğrencinin eğitiminde temel olarak dışarıdan destek aldığı ve özel eğitim merkezlerine bağlı olduğu gözlemlenmektedir.	Eğitim imkânları bütün çocuklara, çevre ve aile yapısına (sosyo-ekonomik seviye, eğitim ve okur-yazarlık seviyesi) bakılmaksızın eşit bir şekilde verildiği için öğrencinin eğitiminden tamamen okul sorumludur
Ortaokul ya da lise seviyesine gelip de kaynaştırma eğitimine dahil edilmesi gerektiği fark edilmemiş öğrenci sayısı oldukça fazla olduğu gözlemlenmektedir	Kaynaştırma eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin problemleri okul öncesi dönemde fark edilmekte ve eğitim öğretim süresi içerisinde mümkün olduğunca çabuk bir şekilde problemler en aza indirgenmektedir.
Ortalama 30 kişilik sınıflarda, kaynaştırma öğrencisi olsun olmasın, derse bir öğretmen girmektedir. Sadece okul idaresinin kabul etmesi durumunda veli kendi imkânlarıyla sınıfta öğrenciye <b>gölge öğretmenin</b> eşlik etmesini sağlayabilmektedir.	Bazı okullarda ortalama 25 kişilik sınıflarda, eğer kaynaştırma öğrencisi varsa, bir öğretmenin yanında bir özel eğitim öğretmeni ve ihtiyaç halinde bir de asistan öğretmen girmektedir. Bazı okullarda da sınıfa birden fazla öğretmenin girmesi yerine destek eğitim odaları kullanılmaktadır
Türkiye’de öğretmen eğitimi içeriğinde özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi konusunda yeterli eğitim desteği verilmemektedir. Birçok öğretmen göreve başladıklarında	Finlandiya öğretmen eğitiminde özel gereksinimli çocukların eğitimine ayrı bir önem verilmektedir. Öğretmenler eğitim fakültesinden kaynaştırma eğitimi hakkında



kaynaştırma sistemi ve eğitimi hakkında bir şey öğrenmediklerini söylemektedirler. Hizmet içi eğitimlerde katılan kaynaştırma eğitimlerinde ise pratiğe dayalı bilgiler öğrenemediklerini deneyimlemektedirler.

yüksek donanımla mezun olmaktadır. Ayrıca görev süreleri içerisinde ihtiyaç halinde kaliteli hizmet içi eğitimlerle gereksinimlerini karşılamaktadırlar.

## 7. PROJE ÇIKTILARI

Finlandiya Eğitim Sistemi hakkındaki bu çalışma ziyaretinden döndükten sonra okulumuz öğretmenleri ile bilgi paylaşımı yapılmıştır. Finlandiya Çalışma Ziyareti boyunca çekilen fotoğraflarla desteklenen PowerPoint sunumu eşliğinde bir toplantı yapılarak elde edilen tüm bilgiler ve deneyimler projeye dahil olamayan öğretmenlerimizle paylaşılmıştır. Ayrıca projenin çıktılarında projeye dahil olan görevlendirme rehber öğretmenimizin kadrolu görev yaptığı ve aynı binayı paylaştığımız Seyrantepe İlkokulu ile paylaşılmış ve paylaşılmaktadır. Bu noktada ortaokul ile yapılan sunum ilkokul öğretmenleri ile de yapılmıştır.

Çalışma ziyareti sonrası Finlandiya'dan okulumuza uyarladığımız ilk uygulama Akran Desteği oldu. Proje katılımcılarımızdan okulumuzla aynı binayı kullanan Seyrantepe İlkokulu rehber öğretmeni öncülüğünde sınıflar arası akran desteği kullanılmaya başlanmıştır. Ortaokulumuzda ise akran desteği sınıf içinde kullanılma çalışmaları başlamıştır. Özellikle özel gereksinimli öğrenciler başta olmak üzere sınıf içerisinde zorluk yaşayan öğrenciler zorluk yaşamayan akranlarıyla eşleşip birbirlerine destek olmaktadır. Bu yöntemi kullanmaktaki sıkıntı akran desteği için eşleşen çiftlerin birbirlerine çok yakın yaşlarda olmasıdır. Finlandiya'da farklı okul kademeleri tek çatı altında toplandıkça akran desteği eşleri arasında yaş farkını yüksek tutarak akran desteği yöntemini daha verimli şekilde kullanmaktadır.

Özel gereksinimli öğrencilerin güçlü alanlarını ortaya çıkarmak ve desteklemek için ilk adım olarak kaynaştırma öğrencileri ile gruplar halinde çeşitli görsel sanatlar çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca özel gün törenlerinde kaynaştırma öğrencilerine tören sırasında şiir ya da yazı okumak gibi gösterilerde görevler vererek sorumluluk duygularını geliştirmek ve yine kendilerine olan güvenlerini artırmak planlanmaktadır.

## 8. PROJE SONRASI ÖNERİLER

- 1) Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program içeriklerine kaynaştırma eğitimi derslerinin dahil edilmesi tüm üniversitelerde yaygınlaştırılabilir.
- 2) Hizmet içi eğitimlerde kaynaştırma eğitimi ön plana çıkarılabilir ve bu eğitimlerin içeriklerinin teoriden ziyade kaynaştırma eğitiminde öğretim yöntem ve tekniklerini öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda düzenleyebilmek gibi uygulamaya yönelik konularla doldurulabilir. Ayrıca bu eğitimlere katılım için öğretmenlerin teşvik edilmesi verimi arttırabilir.
- 3) Her okula en az bir tane özel eğitim öğretmeni “asistan öğretmen” pozisyonu ile atanabilir. Bu öğretmen okul içerisinde öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sınıflar arasında geçiş yaparak tüm okul öğretmenlerine kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi konusunda destek olabilir.

## 9. SONUÇ

Genel olarak iki ülkenin eğitim sistemleri ve kaynaştırma eğitimi arasındaki fark öğretmen eğitiminden kaynaklandığı yönünde bir izlenim elde edilmiştir. Ülkemizdeki öğretmenlerin eğitim kalitesi arttırıldığında kaynaştırma eğitiminde de yol alınacaktır. Ayrıca kaynaştırma öğrencisi olan okullara en az bir “asistan öğretmen” atanması ve bu öğretmenin gölge öğretmen olarak çalışması kalabalık sınıflarda kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenmeyi verimli hale getirecektir.